

АДИКАЛН
АРЛАМЕНТАР
ЗАЈЕДНИЦА

MI NE DAMO
DA NAM RAZDIJELE
JUGOSLAVIJU

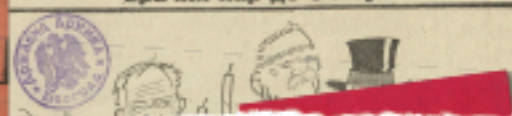
JUGOSLAVIJA CE OSTATI CELJA
JUGOSLAVIJA CE OSTATI MOĆNA
JUGOSLAVIJA CE BITI SREĆNA

ИСТОРИЈСКИ АРХИВ
ПОЖАРЕВАЦ

Брачни пар до 6 маја

ИЗБОРНЕ КАМПАЊЕ У СРБИЈИ 1858-1941.

- ИЗЛОЖБА -

2026.

Размисли којим ћеш пут

Милија Милосављевић и Адам Богосављевић,
пожаревачки народни посланици 1874.

Историјски архив Пожаревац,
Збирка фотографија - колекција Мише Караџића

Изборни плакат - гласање куглицом

Историјски архив Пожаревац,
Збирка плаката, 3-62

Плакат „Избацили су вас из станова“
од 22. августа 1920. године

Државни архив Србије,
Збирка плаката, 584

Агитациони плакат на коме се приказује Пашић у друштву клерикалаца и бегова од 28. новембра 1920. године

Државни архив Србије,
Збирка плаката, 794

Изборни проглас главног одбора
Демократске странке „Нашим пријатељима“
од 5. јула 1921. године

Историјски архив Пожаревац,
Збирка плаката, 3-08

Изборни проглас „Гласај за Душана, малог занатлију а великог човека“

Историјски архив Пожаревац,
Збирка плаката, 3-17

Изборни плакат који приказује Пашића који је ухватио змију и дави је и на руци му виси Видовдански Устав, фебруар 1925.

Државни архив Србије,
Збирка плаката, 904

Изборни плакат "О Ђурђев дану тој аждаји освануће задњи час. Живела Југославија" новембар 1931. година

Државни архив Србије,
Збирка плаката, 1199

Проглас "Пожаревљани" од 19. априла 1935. године, којим адвокат из Пожаревца Михаило Крстић обавештава своје суграђане да је срески кандидат на листи Богољуба Јевтића

Историјски архив Пожаревац,
Збирка плаката, 4-311

Пожаревљани

Именитачки нас да сам посланички кандидат на посланској кандидатској листи г. **Богољуба Јевтића**, председника Краљевске Владе.

Позивам нас да размислите о синама кандидата и о привакама у којима се они на, и богатије и сиромашнији, налазе.

Али то учините, онда сам убеђен да ће код нас свака свеститост и свака политичка припадност отићи и да ће се сви и заузети за моју кандидацију и гласати на дан 5 маја за моју кандидатску листу.

Верујем да сви без разлике осећате да, од свих осталих кандидата, могу ја да разумем најбоље и нас и наше тегобе и да се ја могу најбоље заузети да се тегобе ублаже и отклоне, и Краљевској Влади бити свесрдни сарадници на свакојмој подзамају свих друштвених редова.

Доказано сам да сам народни човек и верујем да сам је сада такав потребнији но икада.

19 априла 1935 год.
у Пожаревцу.

МИХАИЛО КРСТИЋ

Позив бирачима да гласају за Душана
Живојиновића, а не за Брану Давинића,
кандидате из Пожаревца

Историјски архив Пожаревац,
Збирка плаката 4-321

Изборни плакат „Онима који тврде да нема
слободе избора“ 1938. година

Архив Југославије,
Збирка плаката Милана Стојадиновића
(37) -8-43 77

Изборни плакат „Ево шта је Милан Стојадиновић
учинио за сељака“

Архив Југославије, Збирка плаката (311)-3-19

Н изложба „Изборне кампање у Србији, 1858–1941“, дело групе аутора из Историјског архива Пожаревац и Криминалистичко-полицијског универзитета Београд, осветљава један од најдинамичнијих и најзначајнијих сегмената политичког живота у модерној српској историји. Период који ова изложба обухвата — од Светоандрејске скупштине до слома Краљевине Југославије — представља време дубоких политичких, друштвених и институционалних промена, у којем су се обликовали темељи савремене политичке културе.

Изборне кампање у овом временском периоду не могу се разумети без увида у развој и деловање политичких партија које су обликовале јавни живот Србије. Од раних политичких групација и уставобранитељских кругова, преко формирања модерних странака попут Народне радикалне странке, Либералне странке и Напредне странке, до каснијих актера као што су Демократска странка, Југословенска радикална заједница, Социјалдемократска партија, и друге политичке организације у оквиру Краљевине Југославије — политичка сцена била је испуњена идеолошким сукобима, ривалствима и променама савезништва. Управо су ове странке биле носиоци изборних кампања, креатори политичких порука и кључни посредници између државе и грађана.

Посебну пажњу посветили смо изборним циклусима који су имали пресудан значај за политички развој Србије. Међу њима се издвајају избори након доношења Устава из 1869. године, који су означили почетак редовног скупштинског живота, затим избори из 1888. и 1889. године, повезани са доношењем једног од најлибералнијих устава у тадашњој Европи и доласком радикала на власт. Ништа мање значајни нису ни избори из 1903. године, одржани након Мајског преврата, који су отворили нову фазу политичког плурализма и парламентаризма. У временском периоду између два светска рата, нарочито се издвајају избори 1920. године за Уставотворну скупштину, као и избори 1935. и 1938. године, који су одражавали сложене политичке односе и кризу парламентарне демократије у Краљевини Југославији.

Изборне кампање у Србији у периоду од 1858. до 1941. године, представљале су много више од пуког политичког надметања — биле су кључни инструмент изградње политичког система и политичке културе у друштву које је пролазило кроз дубоке трансформације. Кроз деловање различитих политичких актера — од масовних странака попут радикала, преко грађански оријентисаних демократа, до идеолошки профилисаних социјалиста — обликован је вишеслојан и често конфликтан политички простор. Изборне кампање су у том контексту служиле као арена у којој су се артикулисали политички програми, формирала јавна свест и успостављала веза између државе и грађана. Истовремено, оне су јасно показивале и ограничења тадашњег политичког система — неравноправне услове, утицај власти на изборни процес и недовољно развијене демократске стандарде. Упркос томе, кампање су омогућавале грађанима да, макар периодично, учествују у политичком животу и утичу на његов ток. Различити модели изборног деловања сведоче о постепеној модернизацији политичког живота, али и о трајности одређених образаца политичког понашања.

Изборне кампање у овом периоду, у крајњој линији, оставиле су дубок траг у политичком наслеђу Србије. Оне су допринеле развоју партијског система, политичке комуникације и бирачке свести, али су истовремено рефлектовале и све сложености и противречности друштва у којем су настајале. Управо због тога њихово проучавање није важно само за разумевање прошлости, већ и за сагледавање корена савремених политичких процеса.

Др Јасмина Николић,
директорка Историјског архива Пожаревац

Издавач:

Историјски архив Пожаревац
www.arhivpozarevac.org.rs
info@arhivpozarevac.org.rs
012 523 082

За издавача:

Др Јасмина Николић, директорка

Идејни аутор пројекта:

Др Јасмина Николић

Организација и визуелизација изложбе:

Историјски архив Пожаревац
Криминалистичко-полицијски универзитет Београд

Поставку изложбе омогућно:

Град Пожаревац

Аутори изложбе:

Проф. др Ивана Крстић Мистрицелетовић
Др Драгана Милорадовић
Др Јасмина Николић
Др Невенка Кнежевић Лукић

Рецензенти изложбе:

Проф. др Дарко Симоновић
Проф. др Радомир Зекавица
Проф. др Александар Раствојић

Аутор флајера изложбе:

Др Јасмина Николић

Илустрације/Архивалије:

Из фондуса Државног архива Србије,
Архива Југославије и
Историјског архива Пожаревац

Техничка подршка:

Мирјана Степановић
Милан Станковић мср.
Наташа Милошевић Дулић
Драгана Јовановић

Припрема и штампа флајера:

NEWPRESS Смедерево

Тираж: 300